

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

15. An Religiosi nondum in Sacris constituti, quando à Choro absunt, teneantur Officium recitare? Vbi multa de consuetudine circa hoc discutiuntur. Et an possint Moniales introducere consuetudinem, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

Et me etiam citato, Ioan. Escobar *tract. de Horis canonicis* *quæst.* 3. §. 4. *num.* 3. Vide etiam Teocadam in *Theolog. mor. tom. 1. lib. 1. tr. 1. contr. 15. dub. 2. num.* 35. Et me citato, Ioan. Henriquez in *pract. quæst. sect.* 2. §. 2. cum *Sa verb. Hora, num.* 1. & ideo sententiam negatiuam non esse probabilem docet Sanchez in *Opusc. lib. 7. cap. 2. dub. 3. num.* 6. & ex illo Pellizarius in *Man. Regul. tom. 1. tract. 5. cap. 8. sect. 2. n.* 53. & omnino videndus in *tr. de Mon. cap. 6. quæst. 7. n.* 14. Vnde Reginaldus *tom. 1. lib. 18. num.* 140. asserit de dicta consuetudine obligante Moniales ad Horas canonicas dubitare temerarium esse: sed, quia ego libenter à censuris opinionum doctorum vitiorum abstineo; ideo sufficit tantum asserere, me affirmatiuæ sententiæ contra Moniales adhaerere. Ad rationes verò adductas à Marchantio, & Lessio patet responsio ex his, quæ alibi diximus, & docet etiam Bonacina de *legibus, disp. 1. quæst. 1. punct. ult. §. 3. num.* 2. Pellizarius *tract. de Mon. cap. 6. num.* 30. & nouissimè Ioseph Rocassul. in *Præxi Theolog. mor. tom. 2. p. 3. lib. 6. c. 4. quæst. 3.* ubi adducit regulas, ex quibus sit cognoscendum, consuetudinem obligare, & eam esse introductam per modum deuotionis ex quibus aperte patet, consuetudinem persoluendi Horas canonicas à Monialibus, obligatoriam esse, vt communis Doctorum sententia fert. Et qui contra omnes loquitur, non bene loquitur.

Alibi in Ref. seq. §. Cuius, & infra ex lata doctrina Ref. 17. §. Sed ego, & in Ref. 94. §. vit. & in to. 6. tr. 1. Ref. 17. & in aliis §. eius not.

RESOL. XV.

An Religiosi nondum in Sacris constituti, quando à choro absunt, teneantur Officiis recitare?

Ubi multa de consuetudine circa hoc discutuntur.

Et an possint Moniales introducere consuetudinem qua apud ipsas habeat vim legis circa hoc?

Et an in parvis Conuentibus ad minus requirantur quatuor pro cantandis Horis Canonicis in Choro?

Et an verò, quando Regulares essent quatuor nullo modo à recitatione Horarum in Choro excusentur, sicut Beneficarij Collegiati? Ex part. 6. tract. 8. & Misc. 3. Ref. 12.

Sup. hoc in tribus præcedentibus Ref. & in duabus seq. & infra in Ref. 18. *cur. sim in §. 1. & in Ref. 56. §. Secundo & §. Ad id. & in to. 2. tr. 1. Ref. 87. §. 2. à lin. 5. à vers. Constat terque, & in tom. 4. tr. 1. Ref. 20. *cur. sim in §. penult. post mediū, vers. & melius in tom. 8. tr. 1. Ref. 30. §. Quæro tertio, & seq. Et sup. consuetudine contenta à lin. 4. huius §. 2. Cuius sententia, huius Ref. in Ref. præteri.**

§. 1. **N**egatiuam sententiam docet nouissimè Franciscus Bordonus in *Concilijs Regularium, resol. 30.* ubi *num.* 2. postquam me citato & aliis asserentibus teneri ratione consuetudinis receptæ, ipse tamen *num.* 3. sic ait, Quamuis de hac consuetudine ferè omnes testentur, tamen cum sit quid facti, difficile est de eius subsistentia iudicium ferre, vnde ego puto hanc consuetudinem referri ad Chorū, non præcisè ad deputatum ad Chorū, quando abest, quod suadeo, quia consuetudo in vim legis obligans non inducitur ex actibus priuatis, sed publicis, & manifestis, vt docet communiter cum Bonacina de *consuetud. n.* 26. Officiū autem extra Chorū dicitur occultè, & non manifestè, ergo signum est eam consuetudinem referri ad professum non vt sic, sed quatenus recitat in Choro, deinde nullo iure probatur esse recitandi obligationem in Choro, nisi ex consuetudine, aut ex vi Regulæ, de qua obligatione *infra* *qs.* ubi probabo non afficere singulos, sed communitatem, quatenus Chorus non debet cessare ab huiusmodi recitatione, Ita Bordonus.

2. Cuius sententia, nempe consuetudinem de qua loquimur, non obligare sub mortali, suaderi potest ex quibusdam opinionibus P. Pasqualigi, qui in *decis.* 487. 488. 489. 490. quærit primò. An si consuetudo sit res grauis & difficilis & communiter seruetur, censenda sit introducta cum animo se obligandi. Secundò, An si viri male sentiant de his qui non ob-

seruant consuetudinem, aut communiter scandalizentur sit signum fuisse introductam cum animo se obligandi. Tertio, an si Superiores reprehendant & puniant non seruantes consuetudinem, sit signum quod fuerit inducta cum animo se obligandi. Quarto, An si materia consuetudinis multum conferat ad vtilitatem communitatis, censenda sit introducta consuetudo cum animo se obligandi. Et ad omnes istas dubitationes, nominatim contra me, negatiuè respondet P. Pasqualigus, cui (licet alias viro docto) nullo pacto adhaerendum esse puto, nam ex eius doctrina omnes consuetudines quas communiter Theologi, & Caluista asserunt obligare sub mortali, euanescerent, & de fumo deseruirent, vt hæc de qualoquimur, & alia quædam plures, quod concedere nimis durum videtur, & hanc opinionem contra P. Pasqualigi præter Doctores alibi à me citatos tenet nouissimè Caspelin. in *cur. su Theologico, tr. 13. disp. 6. sect. 3. n.* 16. Sed de hoc alibi; vnde ad Bordonum rediens puto eius sententiam profusè improbandam esse, & ideo merito correctæ fuit apud Emanuelem Sà à Magistro sacri Palatii in editione Romana, vt optime obseruat Cæstrus Palauis *to. 2. tr. 7. disp. 2. punct. 1. §. 1. n.* 3. neque in hac parte relaxandæ sunt habendæ, cum ex eius relaxatione non leue Religioni nouementum proneretur, vt me citato docet nouissimè Trullench in *Dealogum, to. 1. l. 1. c. 7. dub. 1. 2. §. 1. n.* 1. Sed dices saltem quoad Moniales, opinio Bordonii esse admittenda ex alia doctrina, quam asserit Pasqualigus *decis.* 411. nempe Moniales non posse introducere consuetudinem, quæ apud ipsas habeat vim legis: ergo consuetudo penes ipsas recitandi extra Chorū horas Canonicas non obligabit sub mortali. Respondet, doctrinam Pasqualigi ita absolutè prolatam, non esse admittendam, sed esse intelligendam seculæ approbatione tacita vel expressa superioris; vnde optimè ex Suarez & Salas notauit Bonacina *to. 3. disp. 7. q. 2. punct. ult. §. 3. n.* 15. communitatem feminarum posse sua consuetudine ius inducere, nam femine sunt capaces legis, & ad onera legum tenentur, quamobrem ait ipse, consuetudo Monialium saltem si accepta sit à Prælato potest inducere legem Moniales obligantem. Dicendum est igitur consuetudinem esse inducendam, non solum per hos qui legem condere possunt, vel habenti capacitate actiuam condendi leges, sed etiam passiuam eas recipiendi interueniente Superioris consensu, vt rectè obseruat Bonacina *ubi supra, n.* 28. Superior autem censetur consentire in consuetudinem, quatenus iam statuit consuetudinem vim legis habere, si legitime fuerit introducta; & ideo communiter Doctores asserunt vt ego alibi notauit, & notat etiam Sanch. in *opuscul. tom. 2. lib. 7. c. 2. dub. 3. n.* 12. Moniales ratione consuetudinis teneri, vt cæteri Regulares, pensum diuini officij persoluerent. Et vellem quidem P. Bordonum hanc sententiam non docuisse, licet alias sit vir doctus, & cui multum debent Regulares.

3. Notandum est hic obiter supradictum P. Bordonum, *ubi supra quæst. 4. n.* 8. docere in parvis Conuentibus ad minus requiri quatuor pro cantandis horis Canonicis in Choro, imò addit, quod vt plurimum excusant etiam quatuor aut quinque residentes, cum obligatio recitandi in Choro Regularibus non sit ita strictior sicut beneficariis Collegiatis. Aliqui verò quando Regulares essent quatuor, nullo modo à recitatione Horarum in Choro excusant.

RESOL. XVI.

An Regularis non in Sacris constitutus ex licentiâ Superioris, vel sine illa manens extra Monasterium, quatuor